

KVALLSOBSEKATIONERNA VID BJÖRNÖN VAREN 1979

Thomas Skoglund

Den 11 april inleddes en observationsverksamhet vid Björnön, som skulle pågå till och med slutet av maj. Meningen var att observatörer skulle finnas på plats i hopptornet på Norra Björnön varje kväll under denna tid. Anledningen var att vi skulle kartlägga sträcket över området, samt bevaka de rastande fåglarna, främst simfåglar.

Observationer gjordes 31 kvällar under tiden 11.4-25.5 och den sammanlagda observationstiden uppgick till 78 timmar. Fördelningen framgår av tabell (1).

Huvudobservatörer var Martin Green (5 kvällar), Ulf Carlson (4), Daniel Green (4), Hans-Olof Hellkvist (4), Ulf Jonfelt (3), Öyvind Dössland (2), Kjell-Olof Hedlund (2), Kjell Ingeström (2), Per Magnusson (2), Thomas Skoglund (2) och Jan-Henrik Fallgren (1). Bland övriga intresserade bör nämnas Tommy Bengtsson, Åke Berg, Gösta Friedler, Henry Hirsimäki, Magnus Liljefors, Pentti Tatti och Anders Åberg.

RESULTAT

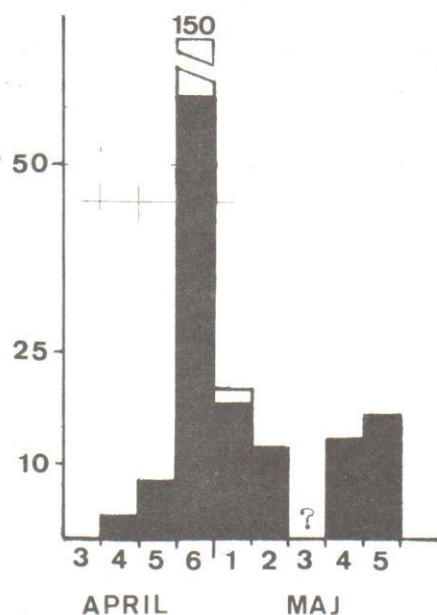
Nedan redovisas några av de intressantaste arterna som uppträdde vid observationsplatsen. Av utrymmesskäl tas endast de arter upp, som vi har något så när fylligt material för. Enstaka iakttagelser av rariteter osv har ej medtagits, utan där hänvisas till de fåglerapporter som VOK publicerar i Informationsbladet. Råmaterialet är naturligtvis tillgängligt för den intresserade. I figur 1-7 anger fylld stapel medelvärdet per femdagarsperiod och ofylld stapel den högsta noteringen under samma tid.

Isförhållanden

När observationerna påbörjades den 11.4 fanns endast några smärre vakar i Hässlösundet, men efter en dryg vecka gick hela sundet öppet. Detta bör ha i åtanke när man studerar histogrammen för några simfåglar som presenteras nedan.

Skäggdopping (*Podiceps cristatus*). Rastade tämligen sparsamt i Hässlösundet i månadsskiftet, utom den 26.4, då 150 ex inräknades. Dagen därpå sågs dock endast 20 ex. Se figur 1.

Månad	5-d per	1 9 7 9 d	tim
April	3	5	13.15
	4	5	13.00
	5	4	11.00
	6	3	6.45
Maj	1	4	11.45
	2	3	5.00
	3	3	8.15
	4	2	5.00
	5	2	4.00
TOTALT		31	78.00

Tabell 1. Observationstillfällena på Björnön fördelat på femdagarsperioder ("5-d per"). d = antalet observationsdagar.

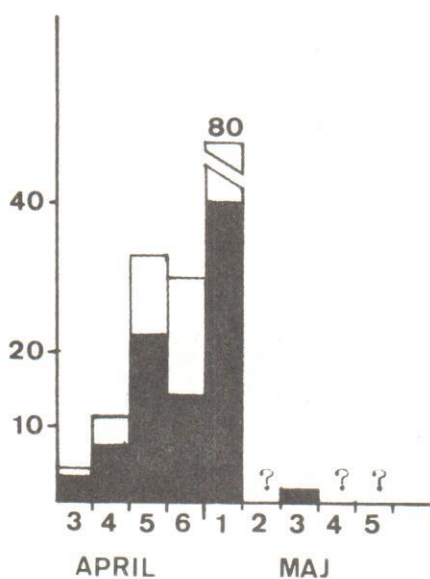
Figur 1. Skäggdopping

Sädgås (*Anser fabalis*). Rastade i sundet i mitten av april med 16 ex 15-18.4, samt 7 ex 14.4 och ytterligare 8 ex 16.4. Sträckande fåglar noterades tre kvällar: 21 ex 26.4, 22 ex 4.5 och 1 ex 5.5.

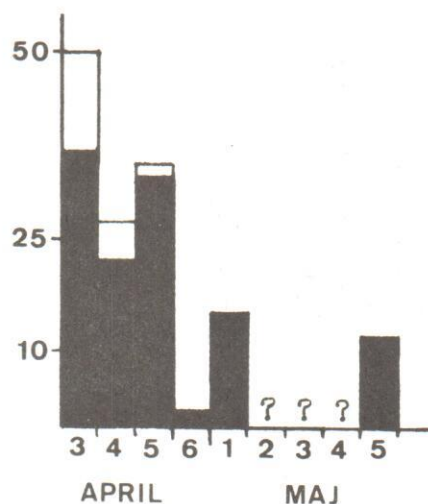
Bläsand (*Anas penelope*). Rastade sparsamt, som mest 10 ex 1.5. Inget sträck registrerades.

Kricka (*Anas crecca*). Klart talrikare än bläsanden och arten uppvisade en tydlig topp i början av maj, se figur 2.

Gräsand (*Anas platyrhynchos*). Överraskande sparsam rastare. Möjligen kan den sena islossningen ha bidragit till detta. Se figur 3.

Figur 2. Kricka

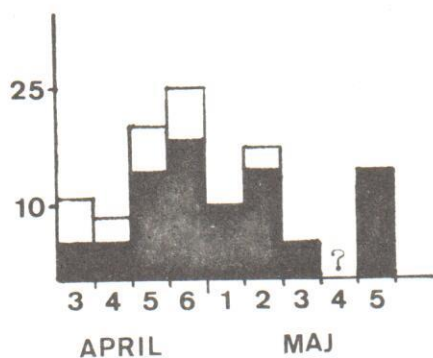

Figur 3. Gräsand

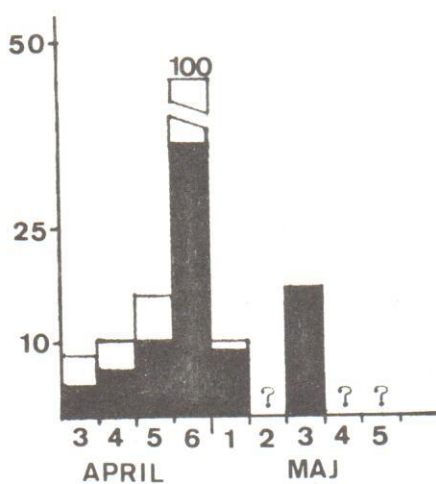
Brunand (*Aythya ferina*). Sparsam rastare under i stort sett hela perioden. Merparten av de inräknade brunänderna utgör förmodligen det häckande beståndet i Hässlösundet. Se figur 4.

Vigg (*Aythya fuligula*). Även denna art rastade sparsamt och liksom skäggdoppingen uppvisade en enda toppdag, 26.4, då hela 300 ex inräknades. Detta överskrider det av Nilsson (1972) presenterade antalet för lokaler av nationell betydelse. Se figur 5.

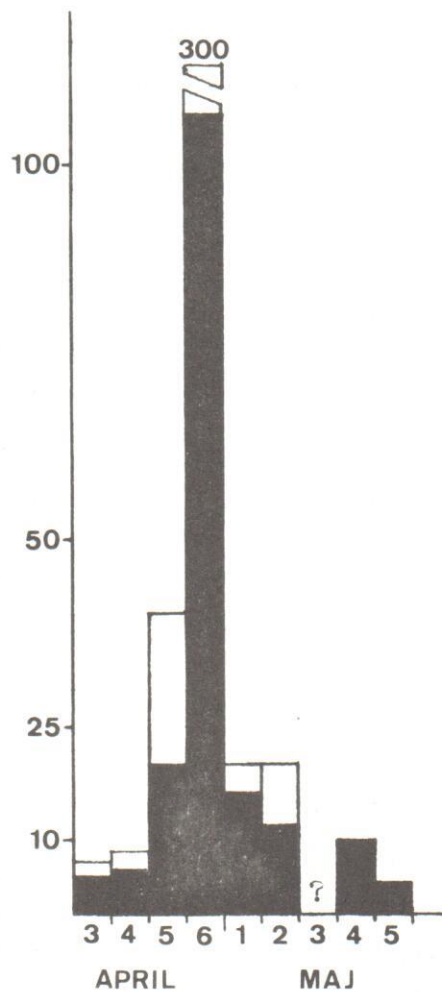
Knipa (*Bucephala clangula*). Den 26.4 var en bra dag även för knippan och 100 ex rastade. Annars noterades som mest 17 ex. Se figur 6.

Figur 4. Brunand

Figur 6. Knipa

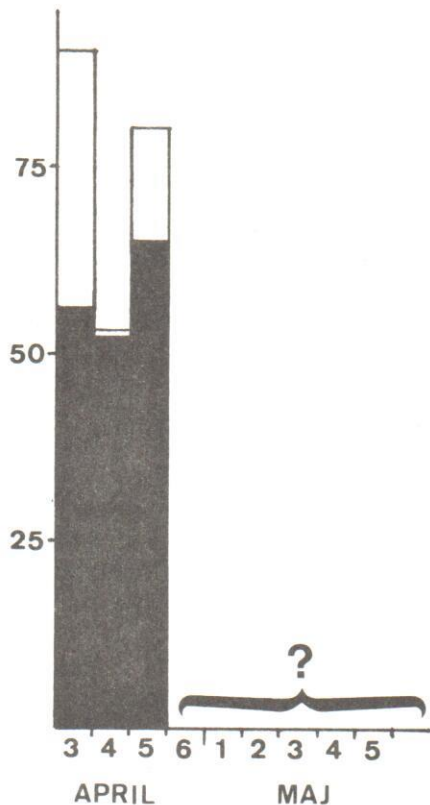
Figur 5. Vigg

/Totalt inräknades den 26.4 635 simfåglar av åtta arter i Hässlösundet. Då observatören (UC) var i full färd med att räkna dessa, kom ett antal kanotister på bred front genom sundet och skrämde upp det mesta. Antalen bygger därför på hastiga uppskattningar. När kanoterna passerat betecknades sundet av observatören som "soprent". Som tidigare nämnts översteg antalet viggas det nationella kriteriet, som ligger på 200 ex för inlandslokaler!/"

Trana (*Grus grus*). 2 resp 1 sträckande ex noterades 14.4 resp 17.4.

Tofsvipa (*Vanellus vanellus*). Arten rastade i betydande antal i mitten och slutet av april (se figur 7), men för den resterande delen av perioden finns inga uppgifter. Troligen fanns ej heller några större mängder denna tid. Innan islossningen iaktogs flera kvällar, att vipflockar slog ned på isen i sundet för att övernatta.

Storspov (*Numenius arquata*). Totalt inräknades 61 sträckande ex. Dessa flög företrädesvis mot nordost. Sträcket toppade under tiden 18-25.4.

Figur 7. Tofsvipa

Diskussion

Denna bevakning gav, trots alla vedermödor och sviktande intresse (jfr tabell 1), en hel del värdefull information. Detta särskilt med tanke på de rastande änderna i Hässlösundet. Möjligen visar detta material, att man bara genom stickprov då och då inte får en rättvis bild av antalet rastande änder, utan att nära nog daglig räkning krävs. Den 26.4 indikerar åtminstone detta. I mitt tycke bör denna typ av observationer fortgå, även på våren. I år märktes mycket litet av vadarräcket i maj, men så var det även på andra lokaler i närheten. Ett annat år kan en sådan här bevakning ge magnifika vadarkvällar.

Totalsummor

Nedan listas de totala sträcksummorna för några av de intressantare arterna.

Obest lom	1	storspov	61
sångsvan	16	rödbena	1
sädgås	44	gluttsnäppa	5
stjärtand	4	skogssnäppa	1
blå kärrhök	1	grönben	3
ormvråk	4	silltrut	5
fiskgjuse	1	råka	2
trana	3	stare	634
tofsvipa	11	TOTALT (alla)	1503

Litteratur

Nilsson, L. 1972. Internationella andräkningar i Sverige. Meddelande nr 16 oktober. Stencil.